

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági együleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér. Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a közlőlapok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Nem hirdetünk forradalmat...

Irta: Ugron Gábor.

Mi hír Amerikából? — kérdezték Franklint:

— Az ujság az, hogy addig viselik az amerikaiak régi ruháikat, amíg megtanulnak újat szőni! — szólta Franklin.

Ebben az amerikai elhatározásban benne van minden magyar polgárnak kötelessége, mert ez a nemzeti iparalkotás helyes útja. Saját polgárainak támogatásán kell nőnie, izmosodnia. A nemzeti felfogástól és izléstől színeket, formákat kell nyernie, melyek megkülönböztetik és kívánatossá teszik. A saját anyag kelendőség másik forrása. A szokott anyag nemzeti, eredeti feldolgozásban: egy új fajta, egy változatosság, mint a szerb vászon. A himzésnek hány gyönyörű változata, a rajznak más és más sorakozása, a virágoknak és régi motívumoknak mily sokasága lappang örökségünk egyik-másik kendőjén, takaróján, ruhadarabján, melyeknek izléses alkalmazása hölgyeink honi öltönyeire bájos dísz lenne. Népünk ruháján mennyi olyan szabás, díszítés van, melyet finomítva a legkecsesebb öltönyé és díszes ruhává alakíthatnánk.

Századok raktároztak el nálunk motívumokat, színeket, szövetmintákat és szövéskülönlegességeket. Ezeket kell keresnünk és gyűjtenünk. Lehet gyűjteni hazánkban, csak mindenki kutasza át régi szövet-himzéseinek rongyos tarisznyáját. Egy tenyérnyi szövet nem kevés, egy darabka szalag elég, mert lehet rajta egy elveszett szín, egy elfeledett motívum. Semmi sem kicsiny és semmi sem felesleges, mert ahol én mit sem találok, a szakértő a szövésben, egy festő, a színeket érző mester kap mintát, új gondolatot. Ezekből az ujságokból áll elő aztán az új divat. Előbb lesz a magyar divat és ha színe, összetétele, szövete, vagy a ruhadarab szabása más nemzet leányai szemét is gyönyörűséggel tölti el, akkor lesz európai világdívat.

A francia és angol gyárosok áruikat úgy teszik frissé, hogy ötven-százötven esztendőre visszanyulnak mintáért. Ők saját nemzetük izlésének létráin szállanak le a multba és a világot azokból szolgálják ki. Miért ne nyulhatnánk mi is saját mul-

tunk ereklyéihez, amelyekben fajunk lelke élt és él? Ki mondja, ha hölgyeink jó izlése, jártassága, művészeink érzéke, alkotó, kiegészítő, átalakító képessége szövetkeznek, hogy a magyar nemzeti minták ne bírnának versenyt állani a külföldi mintákkal?

Nemzeti mintáink a Kelet napvilágában látott színek, ottan nyílt virágok emlékezetéből szállottak reánk. Keleten maradtak azok a formák, azok az ősi színek, melyeket az ember a virágok, a pompázó madarak és az égő képzelet után évezredek alatt eltanult s amelyek ami díszjeinknek lélek szerint atyafiai. Ezekből meríthetünk újat, nemesebbet, mert bennünk él Keletnek szelleme, hagyománya, ami benne örökkévaló.

A magyar stílt csak új életre kell hívunk. Az volt. És lehet.

A magyar gyártást megalkotni sem lehetetlen, sőt egész bizonyos sikere, ha minden gondos polgár védi a nemzeti munkát a nemzeti iparban. Más országban ezt az állam végzi el. Az idegen iparcikkre magas határvámot vet ki, mi által a kezdő ipar a fejlettel, a drága pénzzel dolgozó az olcsó tőkével gyártóval szemben védelemben részesül. A vámnál többbe kerül az áruja, mielőtt piacra vitte, eladta volna a külföldi nálunk. Ámde Ausztria nem engedi, hogy Magyarország vámot vegyen az osztrák iparcikk után, minek következtése, hogy a magyar iparos elszegényedik, a magyar pénz a német gyárosokat hizlalja. Törvény szerint közös vámterület nincs Magyarországon, mert amely időre elvállaltuk, lejárt, újból nem szerződünk, tehát szabadok volnánk határainkon a sorompót felállítani, az osztráktól is vámot szedni.

Az önálló vámterület jogi állapotában volnánk; de a valóság a régi összekötöttségünk, a régi kizsákmányolás. És megtagadják tőlünk a jogot, hogy kereskedelmi és gazdasági önállóságunkat létrehozzuk és magunkat Ausztria szipolyozó karjai közül kiszabadítsuk.

Amerika ez okból forradalmat csinált és Anglia hatalmát lerázta. Mi nem hirdetünk forradalmat, hanem törvényes ellenállást. Ha nem elég az országgyűlés, hogy hazánk határainál a magyar iparosnak megtartsa a magyar fogyasztót, akkor legyen elég erős minden magyar

polgár, hogy háza küszöbén állítsa fel a tilalom sorompóját, mely által iparosainkat megoltalmazzuk, nemzeti ipart teremtsünk, mert neki megtartjuk magunk, családjunk, barátaink fogyasztását.

Azzal éljünk, amit hazánkban termelnek és gyártanak. Arról mondjunk le, amit még nem készítenek itthon. Helyette használjunk hazait, ami pótolja, ami megközelíti, mert így lesz idejük is, módjuk is iparainknak tökéletesedni, átalakulni.

Két oszlopon nyugszik az iparvédő tulipán mozgalom: hazai anyagot, hazai ipart fogyasztani. Egyszerre szolgálja ez a földmívelést is, az ipart és munkát is és a magyar kereskedést is. A polgárok érezni fogják, hogy sorsuk össze van forrva és elválaszthatatlan egymástól, mert egymás kezéből egymáséknak fognak élni és mind szabadon, később gazdagon.

A magyar nyers anyagot dolgozza fel magyar gyárban magyar munkás és vigye piacra a magyar kereskedő. Mily szép, ha összefognak és karöltve nem az ország hivatalos törvénye, hanem a polgárok összeolvadó szeretete által, felszabadítják magukat és a hazát.

Ha ők felszabadulnak az osztrák pénz és áruhitel bilincseiből, ha a magyar munka magyar tőkét szaporít, ha a magyar keresetképességgel a magyar fogyasztás növekedik nagyra, akkor nem lesz Ausztriának olyan haszna rajtunk, amit ne kapna meg máshol, ahol versenyt kell állnia. Mihelyt megszűnik privilégiumának haszna, akkor nem fogunk neki kelleni társul — a szolgaságban. És szabadon leszünk anyagilag és politikailag.

Az legyen a jelszó, hogy magyar terméket fogyasszunk, osztrákot semmi esetben és bármely körülmények között sem. Amiből nem kapunk magyart, azt elkerüljük és ha nélkülözni nem lehet, akkor vásároljunk franciát, angolt, csak osztrákot nem.

Emlékezzünk a nap minden órájában arra, hogy akkor leszünk szabadok előbb nem, a mikor hasznat többé nem hajtunk az osztráknak. Az osztrák pedig tudja meg, hogy neki hasznos háziállat a monarkia-ban tovább nem lesz a — magyar.

Törvényhatósági közgyűlés.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága ezévi első rendes közgyűlését e hó 10-én (kedden) d. e. 9 órakor kezdődőleg, a vármegyeház dísztermében tartja meg. Ezen közgyűlésre Dr Váentsik Ferenc bizottsági tag, a következő határozati javaslatot terjesztette be elfogadásra:

„Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága határozatilag kimondja, hogy az országgyűlés feloszlását és e feloszlítás módját alkotmányunkba és tételes törvényeinkbe ütközőnek tartja s az ellen óvást emel és a mult évi 790. szám alatt hozott határozatát teljes egészében fenntartja.

Megdöbbenését fejezi ki a felett, hogy a kormány az új vámtarifa életbeléptetése és a külföldi államokkal kötött kereskedelmi szerződések megkötése körül rendeletileg intézkedett. Ezen intézkedéseket joghatályljal bírónak el nem ismeri.

A legerélyesebben tiltakozik a vármegyeék autonómiájának felfüggesztése, teljhatalmu királyi biztosok kiküldése, a sajtószabadság korlátozása, a gyülekezeti jogok elkobzására irányuló mindennemű alkotmányunk sarkalatos elveibe és tételes törvényeinkbe ütköző kormányhatalmi rendelkezések ellen.

Mindezek, melyek ellen törvényhatóságunk óvást emel, már is oly tények, melyek arra látszanak mutatni, hogy az 1848-ik évi III. t.-c. és az 1867. évi X-ik és XII-ik t.-c. cikkek lábbal tiprásával országunk felett az abszolútizmus fog uralkodni. A nyílt abszolútizmus félre nem magyarázható ténynek tekinti törvényhatóságunk azt is, hogy az 1848-ik évi IV-ik t.-c. cikkben megállapított határidőben az országgyűlés egybe nem hívatik. Midőn ezen törvénytelenség ellen törvényhatóságunk már eleve tiltakozik, egyszersmind kimondja, hogy a bekövetkehető szomorú időszakban feltékeny gondal öröködni kíván a törvényhatóság önkormányzati jogainak fenntartása felett s ennek legelső feltételül tekintti, hogy az általa választott tisztviselők mindaddig helyükön maradjanak, míg az erőszak által helyeikről el nem mozdíttatnak s míg saját lelkiismeretük és hivatalos esküjükkel ellentétbe nem jutnak“.

A politikai helyzetről.

Győzött a népakarat.

A darabontok napja letűnőben, le „haladó“-ban van. Előterbe lépett a magyar nemzeti akarat és győzelemre jutott az igazság, melyet oly kitartó szeretettel fölkarolt a nemzet. Kristófiék mindent megpróbáltak, vérebekekhez, fenevadakhoz hasonló, emberi bőrbe bujt állatokat szabadítottak a nemzeti ügyért lelkesen harcoló hazafiakra. Rágalmaztattak, ellenünk lázítottak volna mindenkit, ha ugyan rájuk valaki hallgatott volna.

A függetlenségi és 48-as pártnak többé nem kell röstelkednie azért, hogy programjának leglényegesebb pontját, az általános választói jogot, kénytelen eldugni a nemzet vára-kozó milliói elől, nehogy a koalíció összetartása megbomoljon. Többé nem kell haraggal és fájdalommal néznünk, hogy egy lelkiismeretlen, perfid kormány miképpen foglalja le magának a demokratikus reformok legszebbjét és legjogosabbját; miképpen uszítja vele a szocialisták szervezett tömegeit az alkotmányvédő hazafiak táborára; miképpen gyöngíti, miképpen kompromittálja ez a pártos meghasonlás az egész nemzeti mozgalom sikerét a kárörvendő Ausztriával szemben és a ránk figyelő európai közvélemény előtt. Az egész koalíció az általános választói jog alapjára állott és ezzel a nagy reformmal indul a kibontakozás felé.

Kossuth a királynál.

Ismét átlépte Kossuth Lajos fia a Burg küszöbét, ahonnan ama nevezetes szeptemberi napon mélyen lesújtva távozott. A nemzet azóta vele küzdött. Egy pillanatra sem mondott le örökös jogairól. A nemzet vezérei a király előtt állottak. Az általános titkos szavazati jog alapján megindult békekísérlet, előreláthatólag eredményes lesz. Tartós békét kötni azonban csak úgy lehetséges, ha magyar törekvéseink teljes egészükben megvalósulnak. Mert ebben a történelmi jelentőségű momentumban sem szabad megfeledkeznünk arról a követelésekről, amiért csatasorba szólították az országot s a vezérek kezébe adták a hatalmat, amelyet most királyi szavával szentesít a király.

A király föltételei.

E hó 6-án kora reggel kínos meglepetést keltett Fejérvárynak egy levele, amelyben magához hívta az ellenzéki vezéreket. Gróf Andrassy Gyula vonakodott Fejérváryhoz menni. Polónyi Géza aztán úgy intézte el a dolgot, hogy Fejérváry kereste fel a

vezéreket. A király feltételei között volt, hogy Kristóffy is tárcát kapjon az új kabinetben, ezt azonban aztán elejtették.

A béke pontozatait a „Magyarország” következőkben foglalja össze:

1. Ő felsége a kormányalakítással a koalíciót bizza meg. 2. A függetlenségi párt 3 taggal szintén hajlandó részt venni a kabinetalakításban. 3. Ő felsége miniszterelnöknek olyan egyént nevez ki, aki a koalícióhoz tartozik, vagy a koalíció rokonszenvét bírja. 4. Az új kabinet átmeneti jellegű lesz és feladatát képezi először is a választások megejtése. 5. Az országgyűlés megalkotja az új választási törvényt, a választói jognak olyan arányu kiterjesztésével, amilyen a jelenlegi kormány javaslatába föl van véve. 6. Az új választási törvény alapján új országgyűlés hívatik egybe, amelyen a most kinevezendő kormány lemond és ő felsége a többség kebeléből parlamentáris és alkotmányos kormányt fog kinevezni. 7. Az átmeneti kormány az új választási törvényen kívül keresztülvizsi a múlt évi és jelen évi költségvetést és rendes újoncjutalékot és a szükséges szociális és gazdasági, valamint ő felsége hozzájárulásával az alkotmányunk biztosítására szükséges javaslatokat. 8. A nemzetközi kereskedelmi szerződéseket törvényhozásilag elintézi. 9. Az autonóm vámtarifát az 1899. évi XXX. t.-c. figyelembevételével keresztülvizsi és az Ausztriával való gazdasági viszonyban a statusquot az új országgyűlésig fentartja. 10. Belügyi téren a kormánynak szabad rendelkezési joga lesz. 11. Minden párt teljes mértékben fentartja programját, de a katonai kérdések az új országgyűlésig függőben tartatnak.

A haladók obsitja.

Báró Fejérváry miniszter társaihoz azt a telefonértesítést küldötte, hogy függőben levő dolgaikat sürgősen intézzék el, mert a mostani kabinet fölmentése már hétfőre várható. Ebben az esetben a király

hétfőn Budapestre érkezik és az új miniszterek eskütétele magyar földön, a fővárosban fog megtörténni.

TANÜGY.

Tanítók gyűlése.

Az udvarhelyvármegyei tanító-egyesület udvarhelyi fiókköre folyó hó 5-én tartotta meg tavaszi gyűlését városunkban, a melyet Gyerkes Mihály alelnök vezetett.

A gyűlésen a tagok majdnem teljes számban megjelentek. Ott voltak azonban Gönczi Lajos, Dr. Solyossy Lajos, Soó Gáspár középiskolai igazgató-tanárok és Bod Károly nyug. tanár, valamint a pártoló tagok közül is többen.

Gyerkes alelnök a sablonszerű megnyitótól eltérő, igen fontos kérdést dobott szőnyegre és ezzel megszólaltatta a középiskolák illetékes faktorait. Arról volt szó, hogy a IV-ik elemi osztályos gyermek képes-e a középiskola első osztályának tantárgyaival megbirkózni? A tanárok majdnem egyértelműleg úgy nyilatkoztak, hogy ha a 4-ik elemisták alaposan tudnak olvasni és számítani 4 alapmíveltetéssel tisztában vannak, akkor egész nyugodtan lehet őket a középiskola első osztályába adni. Azonban szükséges, hogy amit elolvasnak, abból a lényegyet megértetni, kiválasztani képesek legyenek.

Ezt a kérdést maguk a tanítók is bővebben ohajják megvitatni. Az indítványok során tehát Mircse Dénes felszólalása után, egyhangulag elhatározták, hogy legközelebb a helybeli tanári kört fölkerik a kérdés alapos megvitatásának szempontjából a gyűlésükön való megjelenésre. Vitatétel kidolgozására a felszólalót kérték fel.

Ezt megelőzőleg Demeter Miklós sikerült gyakorlati tanítást tartott a 2-ik osztályban. A G-t ismertette.

A napirend megállapítása után jegyzőkönyvolvasás volt, amely után Péter Károly ev. ref. esperes tett megjegyzéseket. Molnár Mózes szentlászlói tanítót a tagok sorába iktat-

ták s ezután Molnár Vilmos patakfalvi tanító talpraesett szabad előadást tartott a földrajztanításról. — Bemutatta egyszersmind saját kezűleg készített és igen praktikus térképállványát s előadását krétarajzokkal tette érthetőbbé a feketetáblánál.

Majd ötpercenyi szünet után Veress Mózes felsősófalvi tanító nagy hatással szavazta el Ábrányinak egyik gyönyörű költeményét. Rozsonday István magyarosi tanító pedig Földes Géza: Tanítók törvényét ismertette lelkes és őszinte vonásokban.

Ennek bevégeztével Veress Mózes felsősófalvi tanító indítványára a közgyűlés egyhangulag, nagy lelkesedéssel tette magáévá a derék törvénytervezetet. Jegyzőkönyvi elismerést szavazott Földes Géza tanárnak és a gyűlésből kifolyólag táviratilag való üdvözlését határozta el.

Damó Dénes és Péter Gergely mondtak bírálatot Demeter gyakorlati tanítása fölött.

Bójihe Béla felsősófalvi tanító a járáskör pénztári forgalmáról tette meg jelentését, amelyet Biró Domokos pénztárvizsgáló bizottsági tag ajánlatára, egyhangulag tudomásul vettek.

Hetszer Kálmán felsősófalvi tanító, fiókköri jegyző mutatta be ezután Betegh Pál és Társa könyvnyomtató műintézetének magyar tulipános vizsgai íráslapját, melyet a fiókköri közgyűlés szívesen fogadott s egyhangulag elhatározta, hogy — tekintettel arra, miképp a tanítók közügye iránt állandóan érdeklődik ezen cég s jelenleg is a vármegyei Tanítók Otthona javára a bemutatott vizsgai íráshoz teljesen alkalmas íráslapok összes bevételéből 5 százalékot ajánlott fel — a vármegye összes tanítóinak szíves bevezetésre és használatra ajánlja.

Az indítványok során Veress Mózes a tagsági díjnak 2 K-ról 1 K 20 fillérré való leszállítását indítványozta, illetve a régebbi állapot visszaállítása mellett foglalt állást. Ezt azzal indokolta, hogy amugy sem

A „SZEKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.
Irtta: Connert János, ford. Balásy Dénes.
(22. folytatás.)

Látjuk itt ezekből, hogy a falu mint község a Székelyföldön gazdasági, jogi és kulturai tekintetben nagyfontosságú és alkotmányos jellegű volt. A falunak teljes jogu lakosai és polgárai mező- és határközösségben élnek; a falu határain forgókényszer, ugarrendszer uralkodik. Az erdő legnagyobb részét a falu vagyis közerdő, községi erdő; abból a szükséges fáizást megengedik, kiosztják mindenkinek. Az egyes ember beléolvad a faluba, ahol ő azért védelmet és támogatást talál. A község maga, mint olyan, biztosító társaság a ló, marha és egyéb tolvajok ellen, amely az akkori közbátorsági viszonyok között nagy jelentőségű dolog volt. Az egyes ember a község jogkörében íreg-forog, szolgálja a falut, de a falu is őt, mit ha nem tesz, segedelemre nem számíthat. Ellopott marhánál való kárpótlásra, csak olyan számíthat, ki maga is fizetett már ilyesmiért másnak; tűz, kár, nyomkeresés stb. dolgában már mindenki résen áll. Mindebben a haszonban és előnyben mindazáltal csak a teljes jogu polgárok részesülnek, s legfőlegb még csak azok a jobbágyok, akik nem földön la-

kók, azaz van nekik a faluban egy telkük s így sessiójuk is.

A falu közös, azaz községi ügyeinek intézésére és rendjére nézve a falugyűlés az illetékes, az alkotmányozó, melyre megjelenni köteles mindenik meghívott. A határozatok végrehajtását a bíró, polgár és hitesek végézik, akik a hivatalos eljárásaikról a falunak számot adni tartoznak s azokért a széki tiszték előtt felelősek. Bíró és hitesek alsóbb fokú bírói hatalommal bírnak. A jó erkölcs, rend, tisztesség fentartása szintén a falusi előjáróság illetőségi körébe tartozik.

Egészben és összefoglaltan véve állítani lehet, hogy az örökösödési jog kivételével a nemzetségi kötelék és rendszer helyében igen sok téren a falu kötelék és a községi rendszer lépett életbe idők folytán és hogy ez utóbbi a nemzetségi rendszer minden feladatát nem volt ugyan képes mindenütt átvenni, de némely új követelményt mégis kielégíteni tudott és mindenesetre alkalmazkodott az időbeli új szükségletekhez.

RENDEK A SZEKELYFÖLDÖN.

Valameddig történelmi írásaink viszonyulnak a multba, csupán egyetlen renddel találkozunk mindig, a szabadok vagy nemesek rendjével. Jobbágyságról, röghöz kötött, személy szerint önmagával nem szabad

rendről nincsen említés téve a kútfőkben.

Még a legszegényebb székely is bírt minden lényeges nemesi joggal. Személyében minden székely szabad volt s csupán mikor valamely büntényen érték rajta, lehetett őt megelőző bírói ítélet nélkül elfogni. Továbbá nem lehetett őt, kivéve a súlyos bűnvádi esetet, a vajdai törvényszék elé állítani, hanem az illetékes széki törvényszékhez kellett idézni.

Hadban kétségkívül a hadi jog alatt állt, vagyis tényleges szolgálatkor közvetve és közvetlenül a főparancsnok alá tartozott. Szabad költözködésében semmi módon nem volt korlátozva, tetszése szerint jöhetett-mehetett, sőt külföldön is állhatott szolgálatba. De ha a belföldön szolgának szegődött el, akkor megállapított szerződészerű kötelezettségének (kommencio) eleget kellett tennie s annak teljesítéséig fogva volt tartható.

A székely nemesség nem volt levele alapuló, tehát leveles, kutyabőrös nemesség. És ha oly eset fordult elő, hogy a nemességet igazolni kellett, elég volt a szóbeli tanuságtétel. I. Nagy Lajos idejéből van tudásunk egy ily esetről. Sényői Pál székely származása kétségbe vonatott. A király vizsgálatot rendelt el, abból kitünt a vádló állításainak semmisége. Ítéletében aztán a király azt a közjogi tételt mondja ki, hogy

egy székely soha és sehol sem köteles nemességet privilegium vagy kiváltságlevéllel kimutatni és oda települhet lakni, ahol éppen neki tetszik.

A székelyek adót sem fizettek semmiféle. Az ugynevezett ökorádó még Mátyás király tanúsága szerint is munus volt, libera oblatio, tehát a nép szabad ajándéka.

Mint az ország többi nemesei, a székelyek is az ország java és fennállása végett fegyveres szolgálatra voltak kötelezve; senkinek sem volt szabad e szolgálat alól magát kivonni.

Sőt egy pontban a székely még több szabadságot élvezett, mint a nemes. Minden székelynek megvolt királyi jogok által nem korlátozott végrendelkezési szabadsága; maga a székely örökség is elvileg és 1662-ig tényleg elkobozhatatlan; király és haza elleni hűtlenség esetében a székely csupán csak életével lakott; öröksége utódaira szállott. Sőt Aranyosszéken is, mely a kézdii székelyeknek adott királyi ajándék volt, a magyar királyoknak nem volt jogigényük a kihalt családok örökségére.

Ezekben a nemesi jogokban tehát minden székelynek része volt. De valamint a vármegyei földön, főként a banderális rendszer következtében, lassanként az alsó és felső nemesség között különválás állott be, úgy fejlődött ki a Székelyföldön is egy

szaporodik a könyvtár, másfelől meg azt sem tudják a tagok, hogy a „Haladás“-ra mennyi pénzt fordítanak. Szavazásra kerülve a dolog, az alelnök megállapította, hogy a többség a tagsági díjat 2 K-ban kívánja föntartani.

Elnökválasztás nem volt. Leveték a napirendről.

A jövő gyűlés idejét október hó 4-ikére Parajdra tűzték ki.

Az idő előre haladván, a tárgysorozat is kimerült és d. u. 2 órakor a gyűlés véget ért.

Olvasóinkhoz.

Hazánk fölött hova-tovább mind ső'etebb felhők tornyosulnak. Ezeréves alkotmányunkat az osztrák egy tollvonással el akarja törölni, holott neki is a vitéz magyar nemzet adott alkotmányt. A szabad függetlenségi sajtó elnyomására, sajtó kritikájának megszüntetésére törekszik a bérenc-had. Métélyt hint szüntelenül a magyar nép közé, felekezeti, nemzeti-ségi villongást támaszt, csakhogy hiünös célját elérhesse és hazánk rabigába dönthesse. Az igaz függetlenségi és 48-as ujságokat üldözik leginkább, mert a hitvány bérencek alattomos aknamunkáját leghathatósabban ezek akadályozzák. Az adósságaiktól kikéfélt príbeket minden eszközt felhasználnak a függetlenségi sajtó elnémitására, hogy az az az-ö ingyenes piszkolódo szenny-irataik olvasására kényszerítsék a hazafias közönséget. Üldözik a szerkesztőséget, lehetetlenné akarják tenni mindenféle hazugságok terjesztésével a kiadókat. Székely anyavárosunk és vármegyénk egyedüli tiszta 48-as függetlenségi sajtó-organuma: a „Székely-Udvarhely“, amely hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap jelenik meg. Előfizetési ára pedig oly csekély, hogy azt a legszerényebb viszonyok között élő polgártársunk is megszerezheti magának. Negyedévre (három hónapra) 2 K 50 fillér. A „Budapesti Bazár“ című hazai kitünő divatújságot pedig 1 K 50 fillér helyett 1 K 30 fillérért rendelhetik meg a „Székely-Udvarhely“ előfizetői. Bizalommal kérjük olvasóinkat, ne vonják meg jövőre sem hazafias támogatásukat. Viszont igérjük, hogy a 48-as füg-

rendi különválás, amely eredetileg és lényegében a népek katonai karaktere szerint való különválása volt, de amiből később bizonyos jogi különválás, mindenek fölött pedig előjog, a magasabb rendek gazdasági előjoga származott. A három rendek, genera, voltak: primores, főnépek, primipili, lófők és a községi vagy köz-székelyek, pixidarii, kiket a XVI. század közepétől darabontoknak is neveztek.

Valószínű, de nem okmányolható, hogy már az ország elfoglalása óta egyes familiák, az egyes nemzetségek ivadékai, bizonyos kiváltságos állással vagy legalább tényleges többséggel bírtak a többiek fölött. Valószínűleg erre vezethető vissza a főbb tisztségeknek nemzeti-ségi szerinti való megosztása is a Székelyföldön, amely hivataljog idővel bizonyos földjoggá változott át.

De szintoly bizonyos az is, hogy a székelyeknek három rendre való különválása a banderialis rendszer befolyása alatt ment végbe. A két felső rendnek elég volt hadiszolgálatot levonni tenni eleinte, de azután a primorok a hadjáratokban való személyes résztvevésen kívül birtokaiknak megfelelő számú fegyverest is kiállítani köteleztettek; a primipilusok pedig csak személyesen szolgáltak, de azért szintén levon. Viszont a harmadik szegényebb rendnek tagjai, kiknek nem volt módjuk hadi paripa tartására gyakorlatot.

(Folyt. köv.)

getlenségi lobogóra irt nemzeti igazságokért rendíthetetlenül tovább küzdünk és azok diadalhoz segítéséért semmi áldozattól sem riadunk vissza. Minden igaz székely pártolja, támogassa a „Székely-Udvarhely“-t, amely kizárólag a székelység javáért önzetlenül működik s annak hazafias véleményét kívánja érvényre juttatni. A mai szomorú idők mellett feltétlenül szükség van egy megfizethetetlen, megvásárolhatatlan sajtóra, mely iránytűje, ulmutatója legyen a tiszta hazafiságra. A nemzeti küzdelemnek lesz hathatós szószólója jövőre is a „Székely-Udvarhely“ s épen ezért hazafias kötelességét rója le mindenki, aki ismerősei körében lapunkat terjeszti s annak támogatását újhívek toborzásával előmozdítja.

KÜLÖNFÉLÉK.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek intézkedni, hogy a lap további küldése fennakadást ne szenvedjen.

— **Orosz Lajosné**, báró Kemény Anna levelet intézett „Az Ország“ szerkesztőségéhez, a melyben a nemzeti mozgalomról a következő figyelemre méltó dolgokat írja:

„Pártoljuk a magyar ipart“ ez a jelszó mostan, ezt hangoztatja mindenki és erre törekszünk is komolyan, igazán.

Ámde nem oly könnyű ezt megtenni, mint kimondani. Megvan bennünk a komoly, elhatározott szándék, hogy csakis magyar árut vásároljunk, de nem igen tudjuk, hogyan tegyünk kívánságunknak eleget? Hol vegyünk ezt a „magyar árut? Hol szerezzük be szükségleteinket. Vannak ugyan egyes kereskedések nevezetesen a fővárosban, hol ilyen árut kínálnak, de főleg csak mint specialitást és méreg drágán adják. Ilyen a kalotaszegi remek varrottas, melyet fővárosi ember alig szerezhet be magas ára miatt.

Vannak azután egészen elsőrendű gyártmányok, mint a brassói posztó, nagy-disznódi pokróc, sepi-szentgyörgyi szöttes, torontáli szőnyeg és valahol Felső-Magyarországon hallottam egy csipkeverőről is. Itt van aztán a kitünő szebeni szalami, lipói turó és még sok — igen sok más, mit alig hallomásból ösmer a közönség.

Pedig ha könnyű lenne a beszerzése, nagy kelendőségnek örvendene mindezen árucikk, mert mind jó, szolid és megfelelő.

Nem a nagyközönségen mulik tehát a „pártolás“, hanem igenis tirajtatók magyar gyárak, iparosok, kereskedők!

Lépjete ki a homályból, mutassátok meg, hogy áruitok jók, szépek, versenyképesek; árjegyzéket, mintákat küldjetek széjjel az ország minden részébe. Lesz vevő bőven, még talán sok is.

A külföld eláraszt bennünket ügyesen összeállított árjegyzékekkel, mintagyűjteményekkel, küld mindent megtekintésre, kipróbálásra, részletfizetésre és a legnagyobb előzetes-séggel, gyorsasággal igyekszik vevőit kiszolgálni.

Nem könnyű feladat vár a magyar iparra, vissza kell hódítani

egy tőle elszokott közönséget, mely a külföldi árukkal ugy minőségre, mint arra nézve, meg volt elégedve.

Most azonban meg kell ennek szünnie, félre a külföldi áruval, bármily jó is; csak a magyar áru kell, magyar szövetből készüljön a ruhánk, magyar gyár készítse butorainkat, magyar termény lássa el konyhánkat, de jertek elibénk ti is gyárosok, iparosok, kereskedők, a közönség kinyújtotta felétek mindkét kezét, nyujtsátok ti is jobbotokat; legyen erős szövetség a vásárló közönség és az ipar között. Erős szövetség, mely segíti, erősíti egymást, mely kitart egymás mellett, mely elnéző egymás iránt és el nem engedni bukni sem a magyar társadalmat, sem a magyar ipart. Jöhet a »nyomor és szenvedés« ideje, így nem félünk tőle!

Orosz Lajosné, báró Kemény Anna.

— **A vármegyei egyesült ellenzék törvényhatósági bizottsági tagjait** felkérjük, hogy **hétfőn délután 5 órakor** Székelyudvarhelyt, a Sándor István vendéglőjében megtartandó igen fontos tárgyú értekezleten teljes számban résztvenni sziveskedjenek. Külön meghívó nincs és nem is lesz kibocsátva. Ezt tehát tekintse mindenki meghívónak. Nagy és fontos fordulóponthoz áll magyar hazánk. Mindnyájan férfiakkal kell maradjunk. A vármegyei közgyűlésnek jelentékeny tárgyairól tanácskozni és egyértelmű megállapodásra jutni, feltétlenül szükséges.

— **Tulipán-kert Székelyudvarhelyen.** Ma (vasárnap) d. u. 5 órakor a vármegyei ház kistermében megtartandó értekezletre hívjuk és hívják fel székely anyavárosunk minden jó és tisztességes gondolkozású hölgyének és férfjának figyelmét Dr Damokos Andorné nőgyeleti elnök, Dr Mezei Ödön, Soó Gáspár, Dr Válentsik Ferenc és Vajda Ferenc bizottsági tagok. Jelenjen meg minden becsületes gondolkozású hölgy és hazafi ezen értekezleten, ahol a magyar hazafias érzés által parancsolt tennivalókat kívánják meghatározni. Nehány felhívást is bocsátott ki a bizottság, de az idő rövidsége, a teendők sürgős megbeszélése miatt, rendszeres meghívás nem törtéhetett. Épen azért e helyen hívjuk fel a hazafiasan érző és gondolkozó közönséget a nagyfontosságú értekezleten való részvételre. Alakítsuk meg a székely anyaváros tulipán-kertjét és ragaszkodjunk ahhoz, ami magyar hazánk boldogulását elősegíti s amelynek irányát Ugron Gábor a „Székely-Udvarhely“ mai számának első helyén oly meggyőző, lebilincselő vonásokban megrajzolja. A becsületes gondolkozású, tiszta magyar érzésű hölgyek és hazafiak megjelenésére bizalommal számítunk.

— **A jótékony nőegyesület választmányi ülése** ma (vasárnap) d. u. 3 órakor a vármegyei ház kistermében kezdődik. Az igen fontos ügyre való tekintetből ohajtandó, hogy a választmány összes tagjai pontosan megjelenjenek. Ez nem csupán egyesületi, de most immár hazafias kötelesség is.

— **Főügyészi helyettes.** Die m á r Károly helybeli kir. ügyésznek nyugalmába vonulása alkalmából a király a főügyészi helyettesi címet adományozta.

— **Előértekezlet.** A magyar iparpártolásra vonatkozó mozgalom megindítása szempontjából csütörtökön este 6 órakor a Hungaria-szálló (Sándor István vendéglője) termében népes értekezlet volt. Eből kifolyólag bizottság alakult, amely székely anyavárosunkban az ügyet állandóan felszínen tartani hivatott lesz. Az értekezleten Soly-mossy Endre, Ugron Zoltán, Soó Gáspár, Dr Válentsik Ferenc, Dr Mezei Ödön, Dr Kovácsy Albert, Persián János és mások szólaltak fel s figyelemre méltó dolgokat beszéltek a mozgalom érdekében.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete holnap (hétfőn) d. u. 5 órakor rendkívüli közgyűlést tart, amelynek csupán két tárgya van. Előterjesztés a kórház vízvezetékének ügyében, valamint a Gyarmathy Józsefné Csépi Zsuzsánnával a vágó hid mellett levő ingatlan megvétele tárgyában kötött szerződés végleges elintézése.

— **Nem azonos.** A következő sorokat vettük és szóról-szóra közöljük: Igen tisztelt szerkesztő ur! A Budapesten folyó hó 6-án megjelent lapokban közölve van, hogy Majthényi Miklóst Rudnay kir. biztos Pestvármegyében közigazgatási gyakoronkká kinevezte. Bátor vagyok megjegyezni, hogy én a kinevezettel nem vagyok azonos, én Rudnay Béla ömeltóságától soha sem kértem semmit, így ki sem nevezett, de ha kinevezett volna is, kinevezését nem fogadtam volna el. Jelen soraimnak b. lapjában való közzétételét kérve, vagyok tisztelője Székelyudvarhelyen, 1906. április 7-én. Dr Majthényi Miklós, tb. aljegyző.

— **Ismét egy megvásárolt újság.** A magyar nemzeti ügyet kijátszó bérencek közül sikerült egy diszpédányt az ország közönségének megvetése elé állítani. Ez a nyomorult kormánybérenc eladta független meggyőződését, megszegte Kossuth Lajos sirjánál tett esküjét. Pedig esküt tett, hogy a zászlót, mely alá a magyar haza minden becsületes fia szíve érzésétől vezérelve sorakozik, soha! soha! el nem hagyja! El merete mondani erre, hogy az Isten ötlet úgy segítje!... Aljas cudarság, hogy ilyent egy székely polgármester tett. A megvetés, a népek átka kíséri! Megszegte azt az esküt, melyet a legnagyobb gonosztevő is megtart, t. i. a halottnak tett esküt. Ilyenféle elvetemültségre nálunk is akadt hűbéres vállalkozó. Judás pénzért eladta magát épen úgy, mint az a becstelen újság, melyre most a szomszédok rásütöttek az örök szegényt és gyalázatot. Hála Istennek vége szakadt immár Vészi és Kristófi uralmának. Most tehát következhetik és következzenek is a nemzet megvetése, utálata a nyomorult príbekhadra... Mert az olyan nyomtatott papiros, amelynek Vészi kilátásba helyezte, hogy 6000 korona évi segélyt ad, hogy azzal továbbra is maradjon függetlennek, de a kormányt támogassa, az ellenzék oldalról támadja és aki ilyesmit elég

gyalázatos elfogadni, közmegegyezésnél egyebet nem érdemelhet. Pih...

Hidvégi gróf Mikó Imre emlékezete. Hidvégi gróf Mikó Imre, székelly anyavárosunk volt diszpolgárának születése százados emléket hálás kegyelettel ünnepelte meg a sepsiszentgyörgyi (ev. ref. Székely Mikó-Kollegium. Születés napjának századik évfordulóján 1905. szeptember hó 4-én a magyar társadalom hazafias támogatása mellett diszes márvány emléktáblával jelölte meg a nagy alapító szülőházát, Mikes Ármin gróf zabolai kastélyát. 1905. október 18-án pedig iskolai emlékünnepele keretében újította fel alapítójának áldott emlékezetét. E kegyeletes ünnepélyek lefolyásának megőrkítése céljából a collegium elöljárósága „Hidvégi gróf Mikó Imre emlékezete” Sepsiszentgyörgy 1906. 8-ad. rétt 44 l. cím alatt diszes emlékkönyvet adott ki, amelyben az ünnepélyek leírását a következő képek díszítik: 1. Hidvégi gróf Mikó Imre, 2. Gróf Mikes Ármin kastélya Zabolán (Gróf Mikó Imre szülőháza.) 3. A zabolai Mikes kastély nyugati oldala gróf Mikó Imre emléktáblájával. 4. Gróf Mikó Imre emléktáblája a zabolai Mikes kastélyon. 5. Pillanat felvétel az emlékünnepeletről. 6. Az ev. ref. Székely Mikó-Kollegium. Az emlékfűzet, mely az ünnepélyek leírásán kívül az emléktáblára beérkezett adományokról szóló nyilvános elszámolást is magában foglalja, 50 fillér árban a sepsiszentgyörgyi ev. ref. Székely Mikó-Kollegium igazgatóságánál rendelhető meg. E kegyeletes és diszes emlékkönyvet a nagyközönségnek a magunk részéről is szives figyelmébe ajánljuk.

Ungron János legújabb érdeme. Most, hogy nemcsak a törvénytíró darabont-kormány, de a szolgálatába szegődött megyefőnökök is végnapjaikat élik, nem késünk mi sem az elismeréssel... Nem fogunk fukarkodni; hokrétára fogjuk kötni Ungron János eredményes főispáni működésének hervadhatatlan virágait és elillanása előtt a fejére nyomjuk... Egy ilyen virágszál ez is, a miről alább megemlékezünk... Rudnai császári biztost faképnél hagyták a hazafias tisztviselők, nem voltak hajlandók vele egy tából cseresznyézni. Kénytelen volt „alkalmas” emberek után nézni, olyanok után, a kiknek nem szorult ökölbe a kezük, ha abszolutizmusról, törvénytíprásról, a szabad sajtó elfojtásáról van szó, nem fintorgatják az orrukat, ha az osztrák uralom visszaállítását kívánja valamely mentesített császári biztos. Rudnai eltalálta, hogy Ungron János környezetében képződtek alkalmas emberek, a kiknek munkásságára most van a legégetőbb szükség. És tényleg! Ungron János titkárát Dr Pécsi Jenőt átengedte Rudnainak, ki hamarosan kinevezte aljegyzőnek. Még egy másikkal is akart kedveskedni Ungron János, de az tiltakozik ellene. Ungron János tehát liferálja a darabont-kormányt az embereket. Reméljük, hogy nem sokáig fogja a székellyeket tevékenységével boldogítani... Mert éppen elég volt a jóból... Ha több lenne — elrontanák a gyomrukat még a haladópártiak is...

Hamisított tulipánok. Léptenyomon hamisított tulipánokat lehet

látni városunkban is. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy nem az a fődolog, hogy valakinek tulipán legyen a mellén, hanem az, hogy valaki legyen. Olyan, amelynek 90 százalékat nemzeti célok elérésére fordítja az országos bizottság. Valódi tulipánok lapunk kiadóhivatalában pár nap múlva kaphatók.

Az Első Székely Baromfi-nyésztő Egyesület folyó hó 10-én (kedden) délelőtt 8 órakor a főreáliskola tanári tanácskozó termében tartja meg tavaszi közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés az egyesület egy évi működéséről. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. Indítványok. A közgyűlésre minden tag kapott meghívást; érdeklődőket is szivesen lát az elnökség s kéri azon tagokat, kik a múlt vagy a folyó évi tagsági díjjal hátralékban vannak, a két korona tagdíjat magukkal hozni sziveskedjenek, hogy a pénztárnok a gyűlés után nyomban átvehesse.

Felvilágosításul. Hát igen, a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége — eddigi szokásától eltérve — helyet adott volt egy Vajda Ferenc ur által igen jól ismert támadó közleménynek, amelyre aztán közölte az illetékes védelmet is. De lapunk egyszer mint kijelentette, hogy további vitatkozások közlésére nem hajlandó. Ezek után fölöszleg valami volt volna Vajda Ferenc urnak lapunk szerkesztőségéhez fordulni és ő szerkesztőségünkben, mely tudvalevőleg Kossuth Lajos utca 15. szám alatt van — nem is járt. Ennél fogva tehát szinte érthetetlen, hogy erős függetlenségi érzelmeinek hangoztatása után, mégis a haladók csunya papirosán foglalt helyet és onnan — minket vádol és vádoltat, holott más tisztességes lapot is kapott volna nyilatkozatának közlésére. — Eám az utjabban megtámadottak, sokkal jobban tudnak distingválni, mert önként kijelentették, hogy mintsem a haladók sajtókukacához forduljanak, inkább lemondanak örök re álláspontjuk jogos megvédelméről; pedig hát ők nem is ellenzék a haladók... Mi szintén vádolhatnók tilkos haladópárti gondolkozásokkal Vajda urat — ezek után, De nem tesszük. Aki mit főz, egye meg...

Az időjárás szeszélyének minden ember ki van téve, ez az oka, hogy oly sok ember szenved csuzban és köszvényben. A legelőkelőbb orvosok elismerik, hogy csuzos, reumás fájdalmakat nemcsak csökkentik, hanem meg is szünteti a híres Zoltán kenőcs. Üvegje 2 K Zoltán B. gyógytárában, Bpest., Szabadságtér.

A megyefőnök öröme... Ungron János, a tokány-vilézek közliszteletben álló „főispánja” csütörtökön szilaján és büszkén rontott a főispáni hivatalba, nyilván azzal az el nem titkolható szándékkal, hogy megyefőnöki tekintélyét gyakorolja. Nyomban megjelent előtte a „hazafias” tevékenységéről nevezetes alispán és referált a helyzetről. Közben egy mikroszkop segítségével kölesönösen megvizsgálták szédítő módon megnövekedett tekintélyüket; ennél a hivatalos aktusnál állítólag meglepődését fejezte ki a megyefőnök a látottak fölött... Örömeben fütörészni kezdte a megyefőnök az ismert bécsi népdalt: „Tész kha ja kha, als usser ana...” Ezt a koncertet azonban megzavarta az a tanfelügyelő, ki a fővárosi lapokban is szokott nyilatkozni az — igazság érdekében... Élénk farkesóválás között, de tapintatosan, hogy a nagy öröm meg ne ártson, adta tudtára a megyefőnök

nekazta szenzációt, hogy mégis akadt ember, aki megérti a főispán nemes szándékát... Ime, a megyefőnök működése alatt már a székellyek is németül leveleznek! Tudtam, hogy lesz eredménye főispán-ságomnak! — tört ki az öröm szájból. Csak folytassuk a megkezdett uton tovább, hadd mutassak fel eredményt Fejérvárnak... Micsoda öröm ez nekem... Csakhogy megérttem ezt is... A székellyek németül leveleznek, ki hitte volna ezt ezelőtt! En kellett ehhez, én, az idevalósi Ungron János! Ha, ha!... Az osztrák szellem tartja bevonulását Udvarhelyen... No, ez sikerült János! Szeretném magamat homlokon csókolni... Az alispán rögtön megértette a gyengéd célzást és már törölte száját... de a megyefőnök pirulva hátrafordított... E helyett azonban kitért a buzditásra a „hazafias” alispánt és az önzetlen tanfelügyelőt: Osztrák szellem, német nyelv, ez kell a székellynek, ez boldogít, nem a jó erdőtörvény és — tulipán...

Pontos szobafestő. A költözök dések küszöbén egy pontos és szorgalmas szobafestőre hívjuk fel a közönség figyelmét. Klein Zsigmond szobafestő (lakása Kossuth Lajos utca 51 sz. alatt) mindenféle szobafestési munkát pontosan és olcsón teljesít. Gazdag minta-kollekcióval rendelkezik s a legkényesebb igényeket is kielégíteni képes. Tulipánokat igen szép kivitelben fest.

nyilatkozat. A „Székely-Udvarhely” 27-ik számában személyemet illetőleg egy gyanúsító tudósítás jelent meg. A városi képviselőtestület gyűléséről szóló tudósításban ugyanis az van mondva, hogy a „mulasztó tisztviselőket” csupán én pártoltam és egyedül én elleneztem, hogy ellenük a fegyelmi kereset elrendeltesék. Hát ez valótlan. A kérdéses ügy tárgyalásakor sem a „Székely-Udvarhely” felelős szerkesztője, sem társszerkesztője nem volt jelen s így, ha a tudósítást ők irták: téves információ alapján irták. Ha más irta, ki jelen volt, tudva mondott valótlan. A tanács javaslatát nemcsak én elleneztem, hanem Dr Kovácsy Albert és Becek Aladár is felszólt és ellenezett. Hogy nem voltam egyedül, azt maga a „Székely-Udvarhely” is elismeri, midőn alább azt írja, hogy „a képviselőtestület 9 szóval 6 ellen úgy döntött, hogy a fegyelmi elrendeltesék”. Tehát nem egyedül pártoltam a „mulasztó tisztviselőket”, hanem haton szavaztunk javaslatom mellett. A tényállás ez. A ki mást állít, valótlan állít. Az ellen pedig tiltakozom, hogy valaki jóhiszeműségemet kétségbe vonja és meggyanusítson, mintha én a bünt és mulasztást pártoltam volna. Székelyudvarhely, 1906. apr. 7 Vajda Ferenc, városi képviselő. — Vajda Ferenc városi képviselő ur sérelmesnek találja a volt polgármester és számvevő figyelméről, mult sz. munkában közölt tudósításukat azon okból, mert a mulasztásból származó hiányoknak a város adózó polgárait kirovandó pótdadóból leendő fedezésére vonatkozó indítványát mások is pártolták. Hát ezt mi kétségbe nem vontuk, mert hiszen felemlítettük, hogy 9 szóval 6 ellen a közgyűlés elvetette a Vajda ur indítványát. Tehát meggyanusításról szó sem lehet. Az ő jóhiszeműségét kétségbe nem vontuk; habár egy kis é feltűnő volt, hogy olyan képviselő tette meg ezt az indítványt, aki — állásánál fogva — városi pótdadót nem fizet. Ezekben kívántuk mult számunkban közölt hírtünket rektifikálni és kijelentjük, hogy Vajda Ferenc urat meggyanusítani egyáltalán nem volt szándékunkban, mert tudósításunkat a hivatalos jegyzőkönyvből vettük.

Magyar Vértanúk Könyve címmel egy nagyszabású könyv jelent meg, amely az 1848—49-iki szabadságharc alatt és utána 1850, 51, 52 és 1853-ban történt borzasztó kivégzéseket mind leírja és legnagyobb

részt szemtanúk egykoru rajzai, festményei nyomán készült — az országos ereklje muzeumban levő — képekkel illusztrálja. A szörnyűséges kivégzéseket, nők és iskolásgyermeknek az osztrák brutális katonák által történt megkorbácsoltatását is több más megható történelmi eseményt 63 egész oldal nagyságu képpel és 12 színes műlappal illusztrálja, ezenkívül 164 arcképet ad az elítéltekről. — Ennél kegyeletesebb, meghatóbb és rettenetesebb munka magyar nyelven nem jelent meg. A könyv szerzője Dr Kacziány Géza tanár, ki művét gróf Kreith Bélának, az ereklje-muzeum alapítójának ajánlja. Vas József az első kiadás egész jövedelmét a Kossuth muzeum főtartására ajánlotta fel. A könyv ára diszkótesben 6 K 80 f. A muzeum javára készültek diszpeldányo is 10 és 20 K árban selyem- és bőrkótesben. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhely Kossuth-utca.

Gazdakörök.

A bágyi gazdakör.

Minden héten — a munkaidő kivételével, ekkor vasárnap — szerda és szombat este volt s van összejövetelünk. Mindig felolvasásokat tartottunk a gazdaság valamelyik ágából. Nem egyszer kerekedett vita, ami által sok rossz nézet előszlott s jó utra terelődött. Népünk általában nem rossz akaratu. Igaz, egyelőre bizalmatlan, de ha a tiszta s becsületes szándékról meggyőző és megértést szerez, készséggel áll a jó és hasznos ügy szolgálatába, támogatására.

Megvallom, népünk olvasni eleintén nem igen szeretett, különösen a gazdasági dolgokról. Jelenleg nincs az a nap, hogy öt-hat lapot és könyvet ne kérne, azonkívül, hogy szerda és szombat este minden tag magával ne vinne. Csak lenne egyszer „Népkönyvtárunk”, ami remélem meg is lesz, hiszen kérésünk már rég elment.

A gazdakör révén elértük azt, hogy megismerkedtek egyes gépek hasznosságával, mert ezek is állottak rendelkezésünkre. Így volt gabonarosta, trieur, eke (Sach), lánca, borona, decimal (üzedes mérleg), a melynek ismerete — különösen itt — fontossággal bír. Ideje volna, hogy népünk hozzászokjék a súly szerint való vásárláshoz s eladáshoz.

Juhteny szűsünk fejlődésnek indult, amely itt a megélhetés kérdése. Gyapját pokróccá dolgozzák fel s a község jórésze (99 százalék) ebből p. nzel.

A község szép tenyészapaállatokhoz s az egysesek anyaállatokhoz, jó vetőmaghoz jutottak a gazdakör által.

A homoród-zentpáli tejszövetkezetbe 24 tag lépett be, akik közül egy tag 2 tehén után, amehhez szintén a gazdakör révén jutott, 15—20 liter tejet szállít minden második nap.

Megalakult a fogyasztási és értékesítő szövetkezet is. Eb Legelőnk egészben való följavitása huzamosabb időt vesz igénybe már a munkaterv szerint is, de ily kevés idő alatt is a bágyi vár s tartomá-

nyán, mintegy 30 holdon a kavicsot föltakarítottuk s az itató berendezése folyamatban van. Tébükk nevű legelőnkön 72 hold helyről a fává nőtt borsika-fenyő (körülbelül 2000 szekér) kiirtatott, ahol szintén itató is lesz, ami időtlen-időig heverhetett volna, ha gazdakör nem lesz. Most már elismerk legalább a gazdakör munkálkodását s rajtakaptak, hogy a hátrálékos munkákat elvégezzék.

Mindezekhez hozzájárul még az, hogy a pokróc- és gyapjuiparunk föllendíthetése végett hitelszövetkezetünk az O. K. H. Sz. engedélyével — kebelében pokróc- és gyapjubevásárló és értékesítő szakcsoportot létesített a végből, hogy a tagok olcsóbban juthassanak az anyaghoz s jobban értékesíthessék az abból készített pokrócokat. E célra 3000 korona államsegély van engedélyezve.

Hitelszövetkezetünk megerősödött az uzsora nagy gyűlöletére, mert ez is terem errefelé épen úgy, mint az olyan kertben, hol elkövéredik a gyom, amelyre 25—30 esztendeig sem vet ügyet senki. Védőgátat emeltünk — a mennyiben lehetett ez idő alatt — a gonosz, szipolyozó, uzsoráskodó gazok ellen. Hol működhetik az uzsorások huncutsága, lelketlensége, hol burjánozhat fel s terjedhet el az uzsora? Ott, hol sok az eladósodott, sok a szegény, sok a hinárba került és sok a mértékletlen ember.

Elértük azt, hogy az összetartozandóság tudata fölébredt s bebizonyosodott, hogy több ember, aki együtt működik, többet bir végezni és nagyobb eredményt mutat fel, mint ha mindegyik külön-külön járt volna el.

Azzal végzem, amit nem rég olvastam: E szövetség az, amely az egyeseknek erőt ad, a falvakban vezető társadalmat terem s így erősíti nemcsak az egyeseket és a falvakat, hanem az egész nemzetet is.

Bágy, 1906. április 2.

Hazafias üdvözléssel:
Derzi Géza,
gazdaköri elnök.

KÖZGAZDASÁG.

A Csikmegyei gazdasági egyesület ez évi XVIII-ik bikavására folyó hó 4-én tartatott meg Csikszeredában, élénk felhajtás mellett, melyben a szomszéd Háromszek-és Udvarhely-megye tenyésztői is résztvettek. Képviselve volt a városon Teleky Arvéd gróf drassói tenyészete is 8 drb bikával. A városon jelen volt a kerületi állattenyésztési felügyelő Pákl Károly, ki a közsegek számára 10—15 százalék kedvezményes áron, részletfizetés mellett mintegy 18,000 korona árban 31 drb bikát vásárolt. A legdragább bika 800 koronán, a legolcsóbb 440 koronán kelt el. Az átlagár 550 korona volt. A vásár elénkítésére minden esetre jelentős befolyással volt a földművelési kormány azon intézkedése, hogy a szegényebb közsegek részére vásárolt bikák árából 10—15 százalék engedtetett el. A gazdasági egyesület által ezen évről-évre rendezett bikavásár hova-tovább nagyobb jelentőségűvé fejlődik s évről-évre szemmel láthatólag javul, a vásárra állított tenyészanyag, a mi a vármegyei magyar erdélyiszarvasmarha állomány biztos fejlődését mozdítja

elő. A vármegyei jellegű bikavásárokat a csikmegyei gazdasági egyesület ezelőtt husz évvel kezdeményezvén, azóta majdnem minden gazdasági egyesület felkarolta és meghonosította ezen üdvös intézményt.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:
Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

Árverési hirdetmény.

Alólirott kir. közjegyző közhírré teszi, hogy vagyonbukott Monori (Mannheim) József volt székelyudvarhelyi kereskedő csódtömegéhez tartozó s a csódtömegben felsorolt és összesen 5364 K 62 f re becsült kereskedelmi árucikkek és hutorok a csódtömegválasztmány határozata és a székelyudvarhelyi kir. járásbírósnak 1906. P. v. 99/1. számú végzése folytán 1906. április hó 18-án d. e. 8 órakor Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 11. szám alatt levő dohánytözsde udvari raktárhelyiségeiben tartandó nyilvános árverésen elfognak adatni.

Az árverés elsősorban csoportonként — a feltételekben megállapított s az ingók egyneműsége szerint összeállított 8 csoportban fog megkísérletni; ha azonban valamely csoportnak az árverési feltételekben megállapított minimális kikiáltási ára sem ígérte meg, az illető csoportba tartozó ingók feltári tételenként fognak esetleg becsértéken alul is a legtöbbet ígérőnek eladatni.

A kik csoportonként árvereznek, tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez bánatpénzül előlegesen letenni. A tételenként árverezők bánatpénzt nem tesznek.

Árverési vevők kötelesek a vételárat a leütés után azonnal a tömeggondnok kezéhez készpénzben lefizetni, ellenesetben az árverés az esetleges bánatpénz elvesztése mellett, a vevő veszélyére újból fog fogatalosítani s az ily módon elért netáni kevesebb vételár különbözetet a fizetést mulasztó vevő azonnal megtéríteni köteles.

Az árverési vételár összege után járó III. fokozatu bélyegilletéket az árverési vevő köteles az árverési könyvön bélyegjegyekben leróni.

A csódtömeg és a részletes árverési feltételek alulírott kir. közjegyző és Dr. Soó Rezső székelyudvarhelyi ügyvéd, csódtömeggondnok irodahelyiségében a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Kelt Székelyudvarhelyt, 1906. apr. 6.

Dr. Horváth Károly,
kir. közjegyző.

Kiadó lakás Az Orbán Balázs-utcában a 47 ik számú 2 lakású kőház azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítást ad Orbán Dénes Orbán Balázs-utca.

TULIPÁNOS VIZSGAI IRÁSLAPOK!

nemzeti színű nyomtatással, igen finom magyar gyártmányú papirosra, kizárólag

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében
Székelyudvarhelyt

kaphatók. 5 százalék az Udvarhelyvármegyei Tanítók Otthona javára. 100 drb 1 K 50 f. Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján, pontosan elintézzük. Mintákkal bárhova ingyen és bérmentve szolgálunk.

Kiadó lakás. A barátok-temploma és piac mellett levő külön telek április 24-től kezdve kiadó. Értekezhetni Lázár Gábor tulajdonossal Nagylakon.

Eladó tenyészkan.

Egy darab 1 éves és 1 hónapos tenyészkan, mely a bizottság által tenyészkeszesnek van igazolva — eladó máréfalvi Biró Ferenc községi főbíróknál.

egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan.

Brázaý-féle Kölni-víz
az illatszerek legkiválóbbja.

Brázaý-sós borszesz.
nélkülözhetetlen háziszer.

XXXXX
Kossuth-utca 31-ik szám. Betegh Pál és Társa könyvnyomtató és könyvkötő intézetét folyó évi április hó 24-től kezdve Kossuth-utca 31. szám alatt, a m. kir. postahivatallal átellenben levő saját házába helyezi át.
XXXXX

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piactérre, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárúknak, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárúknak, függő, fali és asztali lámpáknak.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárúknak!

Jelszavam: szoliditás, pontosság és mérsékelt árak!

Új cipészüzlet!

Van szerencsém a helybeli és vidéki közönség tudomására hozni, hogy a barátok templomával átellenben Batthyány-tér 11. szám alatt üzletet nyitottam. Raktárt tartok mindenféle férfi, női és gyermek cipőkben. Rendelésre a legjobb anyagból olcsó árban pontosan szolgálók.

Teljes tisztelettel:

Szócs Gergely.

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol

KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb! 180

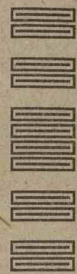
Gyertyánffy J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

Eladó lakház. A Vár-utcában a 20-ik számú Veres Dénes féle ház örök áron eladó. Értekezhetni Farakas Endre városi végrehajtónál.

Három szép szoba, konyha, kamara külön udvarral stb. hozzátartozóival együtt kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Aki gyorsan és előnyösen házat birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle állást vagy foglalkozást keres, **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bére venni vagy adni kíván, **Aki** biztonságosan és leggyorsabban elérni célját, ha igénybe veszi a „SZÉKELY-UDVARHELY” apró hirdetés rovatát.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű FÖLDES-féle

MARGIT-CRÉM

kitűnő hatású arckenőcsőt, mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle Margit-crém gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőratkák, pattanások, kiütések és mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni, de óvakodni kell a hamisítványoktól

Ára: Kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K.
 Margit-szappan 70 f., Margit-puder 1-20 K.,
 Margit-aroziv 1 K., Margit-fogpép 1 K.

Készíti:
FÖLDES KELEMEN
 gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bérmentve küldetnek
 Kapható: Konez Ármán és Solymossy János gyógyszerárban.

TÖRVÉNYESEN VÉDVE. LEJÓBB SZÉPÍTŐI

FIGYELEM!

A késmárki gyár bejegyzett védjegye.

Megbízható legjobb minőségű hírneves valódi szepességi lenvászon és

damasztáru

minden nagyobb üzletben kapható. Késmárki gyártmány csak az, mely ezen védjeggyel van ellátva.

HAZAI IPAR!

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyult háziszere, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kőszvényél, csúznál és meghűtéseknel bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz”, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétüldés.

KÉRJEN csak Seller és Kary-féle

Modern kárpitos és diszitó

SZÉKELYUDVARHELY.

A tavaszi idény és költözködések alkalmából van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy mindennemű szakmamba vágó munkákat u. m.: selyem és szalon garnitúrákat, szőnyeg- és ebédődiványokat, török heverőket, matrácokat a legfinomabb kivitelben izlésesen és a legolcsóbb árak mellett készítek.

Függöny felrakást és modern draperiákat, diszítéseket, valamint butor be- és kicsomagolást jutányos áron vállalok el.

Molytól megtámadott butorszövetek kitisztítását felelősség mellett vállalom el.

A n. é. közönség szíves pártfogását tisztelettel kéri

Stern J.
Kossuth-utca 16.

A MIKOR A KERESKEDŐ pihen, helyette a reklám dolgozik. CARNEGIE.
A „SZÉKELY-UDVARHELY” hirdetése a leg-eredményesebb.

A tisztelt háziasszonyoknak legmelegebben ajánljuk a **valódi :Franck: kávé-pótléket** mint legjobb pótkávét, belföldi nyersanyagból gyártva **Franck Henr. fiai** honi gyárában **Kassán.**

Védjegy.

D X 6988 N. 05 I. J. W. L.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű **nyomatványt és könyvkötői munkát**

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papir-, író- és rajzserek nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1906.